

Johannes Pulkkinen

**IDEOLOGIER OCH DISKURSER BAKOM
STAMVÅRDANDE JAKT PÅ LODJUR**
Diskursanalys av Förvaltningsplan för lodjursstammen i
Finland

Fakulteten för informationsteknologi och kommunikation
Studieinriktningen i nordiska språk
Kandidatavhandling
April 2024

SAMMANDRAG

Johannes Pulkkinen: Ideologier och diskurser bakom stamvårdande jakt på lodjur. Diskursanalys av Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland
Kandidatavhandling
Tammerfors universitet
Studieinriktningen i nordiska språk
April 2024

I denna kandidatavhandling betraktar jag diskurser som anknyter till stamvårdande jakt på lodjur i *Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland*. Jag analyserar diskurser ur språklig synvinkel. Syftet med avhandlingen är att ta reda på hurdana diskurser som anknyts till stamvårdande jakt på lodjur och hurdan bild av jakt som skapas med hjälp av diskurser. Forskningsfrågorna i avhandlingen är: Vilka diskurser anknyts till stamvårdande jakt i förvaltningsplanen? Hur representeras jakt i förvaltningsplanen? Hurdan kohesion konstrueras med diskurser?

Materialet för analysen är den svenskspråkiga versionen av Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland utgiven av jord- och skogsbruksministeriet. Som analysmetod använder jag kritisk diskursanalys och studerar hurdana relationer som konstrueras mellan diskurserna i texten. Analysen tar fasta på följande diskurser: vård, behov, jakt och uppskattning. Jag analyserar inte hela förvaltningsplanen utan fokuserar på de ställen där diskurserna syns mest. I analysen ingår enstaka meningar och stycken samt relationer däremellan. Som analysmetod kräver diskursanalys forskarens tolkningar, och dessa tolkningar utgör studiens resultat. Den teoretiska referensramen för avhandlingen består av ideologier, diskurser och motiv bakom jakt. Därtill redogörs för lodjursjaktens historia i Finland och diskuteras attityder som anknyter till den. Med hjälp av den teoretiska referensramen är det möjligt att analysera hur diskurserna konstrueras.

På basis av analysens resultat kan man säga att stamvårdande jakt presenteras som ett centralt verktyg för lodjursstammens förvaltning. Resultaten stöds av den kohesion som konstrueras genom terminologi som hänvisar till vård och skydd. Genom kausala relationer mellan diskurserna och med adjektiv som beskriver jakten kan jaktens ställning i förvaltningsplanen anses bli förstärkt. Språkligt konstrueras kopplingen mellan stamvårdande jakt och förvaltningsplanens huvudmål som är lodjursstammens bevarande på en gynnsam skyddsnivå. Utifrån denna koppling presenteras stamvårdande jakt som ett verktyg för förvaltningen av lodjursstammen i Finland.

Nyckelord: Lodjur, diskursanalys, stamvårdande jakt

Originaliteten av denna avhandling har granskats med Turnitin Originality Check-programmet.

TIIVISTELMÄ

Johannes Pulkkinen: Ideologier och diskurser bakom stamvårdande jakt på lodjur. Diskursanalys av Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Pohjoismaisten kielten opintosuunta
Huhtikuu 2024

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen ilveksen kannanhoidolliseen metsästykseen liittyviä diskursseja Suomen ilveskannan hoitosuunnitelmassa. Näkökulmani on kielellinen. Tutkielman tavoitteena on selvittää, minkälaisia diskursseja ilveksen kannanhoidolliseen metsästykseen liittyy ja millainen kuva näillä luodaan metsästäyksestä. Tutkimuskysymykseni ovat: Mitkä diskurssit ilveskannan hoitosuunnitelmassa liittyvät kannanhoidolliseen metsästykseen? Millaisena metsästys näyttäytyy ilveskannan hoitosuunnitelmassa? Minkälainen koheesio diskursseilla rakentuu?

Tutkimusaineistona toimii maa- ja metsätalousministeriön julkaisema ruotsinkielinen versio *Suomen ilveskannan hoitosuunnitelmasta*. Analyysimenetelmänä käytän kriittistä diskurssianalyysiä, jonka avulla selvitän, minkälaisia suhteita diskurssien välille tekstissä luodaan. Analyysi rakentuu neljän diskurssin ympärille, jotka ovat hoito, tarve, metsästys ja arvostus. Aineistosta olen valinnut analysoitavat kohdat diskurssien esiintymisen perusteella, enkä näin ollen analysoi koko ilveskannan hoitosuunnitelmaa. Analyysi kohdistuu niin aineistosta valittuihin yksittäisiin lauseisiin, kappaleisiin kuin niiden välisiin yhteyksiin. Tutkimusmenetelmänä diskurssianalyysi on tulkinnallinen, jolloin tulokset perustuvat tutkijan tekemiin tulkintoihin. Tutkielmassa käytetty teoreettinen viitekehys koostuu metsästyksen ideologioista, diskursseista ja motiiveista. Tutkielmassa teoreettisessa osuudessa selvitän myös ilveksen metsästyksen historiaa Suomessa sekä siihen liittyviä asenteita. Teoreettinen viitekehys toimii apuna diskurssien rakentumisen analysoinnissa.

Analyysin tuloksien perusteella voidaan todeta, että kannanhoidollinen metsästys esitellään ilveskannan hoitosuunnitelmassa keskeisenä työkaluna ilveskannan hoitamisessa. Kielellisestä näkökulmasta tuloksia tukee koheesio, joka rakennetaan hoitoon ja suojeluun viittavan terminologian kautta. Metsästyksen asema ilveskannan hoitosuunnitelmassa vahvistuu osana kannanhoitoa niin diskurssien välisten kausaalisten suhteiden kuin myös metsästäystä kuvaavien adjektiivien kautta. Näin rakentuu kielenkäytöllisesti yhteys kannanhoidollisen metsästyksen ja Suomen ilveskannan hoitosuunnitelman päätavoitteen, eli ilveksen suotuisan suojelutason säilyttämisen välille. Näiden yhteisvaikutuksena syntyy kuva, jonka mukaan kannanhoidollinen metsästys toimii työkaluna Suomen ilveskantaa hoidettaessa.

Avainsanat: Ilves, diskurssianalyysi, kannanhoidollinen metsästys

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Innehållsförteckning

1	<i>Inledning</i>	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	2
1.2	Material	3
1.3	Metod	3
1.4	Disposition	4
1.5	Tidigare forskning	4
2	<i>Ideologier och diskurser</i>	5
2.1	Diskurs	5
2.2	Ideologier	5
2.3	Attityder genom tiderna	6
2.4	Jaktmotiv	7
3	<i>Modell för analysen</i>	8
3.1	Förvaltning av lodjursstammen.....	9
3.2	Gynnsam skyddsnivå.....	10
3.3	Stamvårdande jakt	11
3.4	Uppskattad viltart.....	12
4	<i>Analys</i>	12
4.1	Ordning av diskurser.....	13
4.2	Vård	13
4.3	Behov.....	15
4.4	Jakt.....	17
4.5	Uppskattning.....	19
4.6	Diskursiv och sociokulturell praktik.....	20
5	<i>Diskussion</i>	22
	<i>Källförteckning</i>	24
	<i>Primärt material</i>	24
	<i>Övriga källor</i>	24

1 Inledning

Lodjur är ett av de fyra stora rovdjur som finns i Finlands natur. De andra är björn, varg och järv. Lodjur klassificeras som ett fridlyst villebråd och är det enda vilda kattjuret i Norden. Rovdjursstammarna i Finland förvaltas på basis av förvaltningsplaner som utges av jord- och skogsbruksministeriet. Avsikten med förvaltandet är att de stora rovdjursstammarnas livskraft tryggas och hålls på en gynnsam nivå som inte riskerar deras bevarandet. Utöver dessa strävs efter att beakta olika intressentgruppers uppfattningar i planeringen av förvaltningen. (Suurpedot.fi 2023.) Referatet av Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland beskriver förvaltningen på följande sätt:

Förvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de viktigaste åtgärderna som syftar till att trygga en livskraftig lodjursstam som en del av den finländska naturen och ekosystemet, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur samt åtgärda de ekonomiska och sociala skador som orsakas av lodjur, såsom ren- och husdjursskador. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:3.)

På hösten och vintern 2023 väckte stamvårdande jakt på lodjur debatt i medier. Detta eftersom jord- och skogsbruksministeriet årligen ger en förordning om hur många dispenser som ska beviljas inför jaktsäsongen. I höstas beviljades 300 dispenser för lika många lodjursindivider (Finlands viltcentral 2023). Finlands viltcentral beviljar dispensererna på basis av ansökningar som motiveras med att trygga en livskraftig lodjursstam samt åtgärda ren- och husdjursskador som orsakas av lodjur. Stamvårdande dispenser kan beviljas i renkötselområdet för perioden 1.10–28.2 och i det övriga Finland för 1.12–28.2, vilka är jaktsäsongens tider. Vid andra tillfällen är det förbjudet att jaga på lodjur. (Finlands viltcentral u.å.:32.) Enligt Naturresursinstitutet beräknades lodjursstammens storlek inför jaktsäsongen 2023/2024 vara 2390–2575 över ett år gamla lodjur (Naturresursinstitutet 2023:3). Dispenser som beviljades på hösten 2023 omfattade över 12 procent av Finlands lodjursstam (Finlands viltcentral 2023).

I och med Finlands medlemskapet i EU 1995 har EU:s habitatdirektiv påverkat vår jakt- och naturskyddslagstiftning på det sättet att innehållet har anpassats efter habitatdirektivet. Med andra ord har det som tidigare var villebråd blivit ett helt fridlyst villebråd. (Bisi m.fl. 2006:9–23.) Detta betyder att nationell lagstiftning bör motsvara habitatdirektivets krav som Finland inte kan avvika från men kan bevilja dispenser enligt den finska jaktlagen (Finlands viltcentral u.å.:32).

I denna avhandling betraktar jag ur språklig synvinkel innehållet i förvaltningsplanen som definierar nationella mål för lodjursstammen. Med hjälp av diskursanalys fördjupar jag mig i diskurser kring stamvårdande jakt. Diskussionen kring ämnet i Finland förs mest på finska och därför är källorna också ofta finskspråkiga. I min studie försöker jag använda lämpliga motsvarigheter på svenska om det inte finns vedertagna begrepp på svenska. Målet är att kunna komma fram till samma resultat oberoende av språket i förvaltningsplanen. Resultaten och tolkningarna bör inte generaliseras att gälla diskurser kring lodjurssituationer i andra länder därför att olika länder har sina egna rovdjurspraktiker och annorlunda terminologi. Till exempel i Sverige talar man om *skyddsjakt* och *licensjakt på lodjur*.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna avhandling är att ta reda på vilka diskurser som förekommer och anknyts till stamvårdande jakt i Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland. Genom diskurser är det möjligt att undersöka hur jakten representeras och medverkar i förvaltningen av lodjursstammen. Utöver att betrakta diskurser i förvaltningsplanen är syftet att fördjupa synen på ideologier och motiv som jakten baserar sig på. Med hjälp av den teoretiska referensramen analyserar jag hur diskurserna konstrueras i förvaltningsplanen.

Mina forskningsfrågor är:

- 1) Vilka diskurser anknyts till stamvårdande jakt i förvaltningsplanen?
- 2) Hur representeras jakt i förvaltningsplanen?
- 3) Hurdan kohesion konstrueras med diskurser?

Mitt intresse för ämnet i denna studie är språkligt. Svensson (2019) belyser att ”språket påverkar vårt sätt att uppleva, tänka, se och känna” (Svensson 2019:16). Språkanvändning skapar vår värld och sociala konstruktioner som sätter gränser för vad vi upplever och känner. Språket har därmed meningsskapandets roll i vardagen och studier om diskurser kan leda till ökad förståelse av de processer varigenom det sociala livet konstrueras. (Svensson 2019:16–20.)

Utgående från Svenssons (2019) uppfattningar påverkar språket upplevelser, tankar och känslor som ämnet väcker. Med tanke på att ämnet och diskussionen kretsar kring att en människa skjuter ett lodjur, finns det många åsikter, känslor, traditioner och diskurser bakom det. Och med enstaka ordval kan man förmedla sina åsikter. Jag är intresserad av hurdana ideologier och diskurser språket i förvaltningsplanen förmedlar.

1.2 Material

Analysmaterialet för studien är Förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland utgiven av jord- och skogsbruksministeriet år 2021. Förvaltningsplanen är fritt tillgänglig som PDF-fil på jord- och skogsbruksministeriets webbsida. Planen är 46 sidor lång och dess huvudmål ”är att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen i Finland” (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:3). Planen består av fyra kapitel som är: 1) Mål för förvaltningsplanen för Finlands lodjursstam: Bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen, 2) Centrala åtgärdshelheter i förvaltningsplanen för lodjursstammen, 3) Andra åtgärder, 4) Genomförande av förvaltningsplanen (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:6).

Förvaltningsplanen beskriver vad som är målet med förvaltandet och på vilket sätt en gynnsam bevarandestatus kan bibehållas så att man kan ha hållbar stamvårdande jakt på lodjur. Förvaltningsplanen finns både på finska och på svenska och i denna avhandling undersöker jag den svenskspråkiga versionen, men har också läst den finskspråkiga versionen.

1.3 Metod

Diskursanalys är en metod för att förstå och studera språkanvändning. Metodens fokus ligger på språkets meningsskapande roll och språkbrukets inverkan på samhälle, människor och deras relationer. (Svensson 2019:16–24.) Utgångspunkten för diskursanalys är en konstruktionistisk världsbild där upplevelser av världen möjliggörs och begränsas av vissa föreställningsramar som ofta tas för givet. Dessa föreställningsramar är en del av kulturen hos en grupp människor och presenterar ett visst socialt sammanhang vid en viss tidpunkt. Språkbruk konstruerar föreställningsramarna och bidrar till att reproducera föreställningar som kommer till uttryck bland annat i texter, praktiker, kultur, medier och som etablerad kunskap. (Svensson 2019:36–37.) Svensson framhäver att ”det väsentliga för diskursanalys är att den sociala verkligheten är en produkt av människor och deras språkanvändning” (Svensson 2019:37).

Metoden i den här undersökningen är kvalitativ. Jag har valt att analysera materialet med hjälp av Faircloughs kritiska diskursanalysmodell för att få svar på mina forskningsfrågor. Faircloughs mål att utveckla diskursanalysmetoden var att skapa en syn på lingvistisk analys som ska vara hjälpsfull för att studera både den sociala och kulturella förändringen i språket (Fairclough 1992:1). Språkbruk beskrivs och analyseras enligt den kritiska diskursanalysmodellens tre dimensioner: *text*, *diskursiv*

praktik och *sociokulturell praktik*. *Text* inriktar sig bland annat på textens struktur, vokabulär och kohesion. *Diskursiv praktik* innebär en analys av processer som ingår i textproduktion och förbrukning. Det handlar även om textens samband med andra texter, *intertextualitet*, och andra diskurser, *interdiskursivitet*. *Sociokulturell praktik* fokuserar på diskurser i ett större sammanhang bland annat genom deras relation till ideologi, makt och hegemoni. (Fairclough 1992:62–100.)

I denna avhandling ligger huvudvikten på texten. Jag granskar materialet bland annat ur följande synvinklar: struktur, kohesion, ordval och relationer. Den diskursiva och sociokulturella praktiken innebär i denna avhandling att jag diskuterar de diskurstyper som jag identifierar och tar upp stil och genre som används i diskurserna.

1.4 Disposition

Denna avhandling består av fem kapitel. I det andra kapitlet introduceras *diskurs*begreppet och den teoretiska referensramen. Jag bygger mina teoretiska utgångspunkter på jaktmotiv, ideologier och diskurser. Det tredje kapitlet fungerar som modell för analys, där teman för diskurser tas upp. Det fjärde kapitlet består av analysen och följer det föregående kapitlets struktur. Diskurserna som analyseras i förvaltningsplanen baserar sig på diskurstemana i kapitel 3. Med hjälp av Faircloughs tredimensionella diskursanalysmodell analyserar jag diskurserna utifrån vad och hur det skrivs om stamvårdande jakt och förvaltningen. I det sista kapitlet går jag igenom resultaten och diskuterar ämnet för avhandlingen.

1.5 Tidigare forskning

Tidigare forskning om lodjur i Finland omfattar en studie där olika synpunkter på lodjur undersöktes. Studien finansierades av jord- och skogsbruksministeriet och användes som grund för att utarbeta ett utkast till den första förvaltningsplanen av lodjursstammen som publicerades år 2007. Studien samlade ställningstaganden och synpunkter från ungefär tusen människor vars liv på något sätt påverkats av lodjur. I intervjuerna hördes olika intressentgrupper, lokala människor samt 30 sakkunniga som ansågs ha fördjupad kunskap om frågor som gäller lodjur. Syftet med studien var att på förhand ta reda på vilka slags motstridigheter förvaltningsplanen kunde bemöta. Det ansågs att synpunkter och åsikter har en stor betydelse för hur stor acceptans förvaltningsplanen skulle få. (Bisi m.fl. 2006:9.)

Marika Teini granskade förutsättningar för stamvårdande jakt i sin pro gradu-avhandling ur juridisk synvinkel år 2022. Syftet med pro gradu-avhandlingen var att med juridisk forskningsmetod ta reda på under vilka förutsättningar det var tillåtet att jaga björn, varg och lodjur utifrån stamvårdande undantagsgrunder. (Teini 2022.)

2 Ideologier och diskurser

I detta kapitel redogör jag för den teoretiska referensramen som består av ideologier och diskurser. I underkapitel 2.1 definierar jag diskursbegreppet efter vilket jag redogör för jaktideologier, attityder mot lodjursjakt i Finland genom tiderna och jaktmotiven. Kapitlets syfte är att redogöra för ideologier och attityder som kan anses ha inverkan på språkbruket gällande lodjursjakten i Finland.

2.1 Diskurs

Diskursbegreppet innebär de meningsskapande praktiker som byggs upp utifrån en viss synvinkel och som systematiskt modifierar de objekt de namnger (Mäntynen & Pietikäinen 2019:71). Vanligtvis definieras diskurs som urval av talat eller skrivet språk som används i sociala sammanhang och situationer. Diskurs är den situationsanpassade kontexten mellan talare och mottagare eller skribent och läsare som representerar och konstruerar världen med betydelse. På så vis är diskurser en form av aktion och representation där människor agerar i världen. (Fairclough 1992:3–64.) Kopplingen till sociokulturella praktiker och handlingar utformar kontexten där talare och mottagare eller skribent och läsare interagerar. Tack vare diskurser kan historiskt och kulturellt byggda praktiker och politiska processer granskas från meningsskapandets synvinkel. (Mäntynen & Pietikäinen 2019:71–72.)

Svensson (2019) betonar att vår kunskap om och erfarenheter av världen är språkliga och därför har språket en viktig betydelse för hur vi upplever den (Svensson 2019:19–20). I diskursanalys studeras språket som medverkande faktor för att skapa världen och verklighetsuppfattningar, vilket kan åstadkomma att beroende av perspektiv kan i en och samma situation förstås på många olika sätt. (Svensson 2019:22.) I denna avhandling är jag intresserad av att undersöka hurdana diskurser som uppstår då stamvårdande jakt på lodjur framställs och hurdana verklighetsuppfattningar som skapas kring jakthändelsen.

2.2 Ideologier

Faircloughs tredimensionella modell för diskursanalys behandlar diskurs som sociokulturell praktik där diskursiv praktik och text ingår. Sociokulturell praktik anknyter diskurser till ideologi, hegemoni

och makt medan diskursiva praktiker kan framträda som materiella former av ideologi. Diskursiva praktiker bygger upp ideologiska inverkningsformer som kan vara betydelsebärande då subjekt, verklighet, sociala relationer eller identiteter konstrueras. Vilken inverkan ideologier har avspeglas ofta genom den status som ideologier har som allmän kunskap. Enligt Fairclough är ideologier inbyggda i strukturer som påverkar nuläget. Viktiga uttrycksformer för ideologin i texter är ord, betydelser, antaganden, förutsättningar, metaforer och koherens. (Fairclough 1992:86–89.)

Jaktideologierna kommer ofta fram som legitimering av olika jaktformer. I upplevelseorienterad jakt hävdas att jaga (eng. *chase*) är huvudpunkten i jaktupplevelsen och inte dödandet. Upplevelsen kommer fram i beundran mot naturen och det djur som jagas, vilket fördunklar innebörden av *jaktupplevelsen*. (Cohen 2014:3–4.) Därigenom framhävs upplevelsen som den primära avsikten med jakten fast syftet med jakten egentligen är att döda. Avsikten är synlig genom tänkesättet att om man går för att jaga utan att döda djur kallas det för jakt. Om man däremot går in i skogen utan avsikt att döda är det inte jakt. (Cohen 2014:9–10.)

Beundran mot naturen och lodjuret lyfts ofta fram i diskussionen om lodjursjakt, vilket också avspeglas i språkbruket. Enligt organisationschefen för Finlands jägarförbund Teemu Simenius (2023) skiljer sig orden *fälla* och *döda* från varandra genom att verbet *fälla* (fi. *kaataa*) innebär att djur respekteras och uppskattas medan verbet *döda* (fi. *tappaa*) används i samband med skadedjur. Simenius (2023) anser att jakten har även andra målsättningar och därför är det inte ärligt att koppla ihop jakt och dödande. Oavsett ordvalet är resultatet dock detsamma, dvs. att djuret dör. Med andra ord ligger ideologierna bakom till synes harmlösa ordval.

2.3 Attityder genom tiderna

Attityder mot lodjur och lodjursjakt har förvandlats under tiderna i Finland. Både motiven för jakt och lodjur har fått olika benämningar, klassificeringar och lagstiftningar. Innan jordbruket blev en huvudnäring var jakt med viltbråd en viktig näring för många. Attityder mot rovdjur ändrades dock och man började tala om rovdjur som dödade boskap eller hotade människor. På 1100-talet ökade betydelsen av viltbråd som handelsvara och pälsdjursjakt blev en viktig näring. Lodjurspälsen fungerade både som skattebetalningsinstrument och som pälsvara vars värde var högt. Senare avskaffades dock skattebetalningssystemet och lodjurspälsen blev enbart hovets lyxvara. (Holmala 2018:37–40.) Systemet med skottpeng fastställdes med lag och lodjur inkluderades bland djur för

vilka staten utbetalade skottpenning (Bisi m.fl. 2006:14; Holmala 2018:42). Skottpenning definieras i förvaltningshistorisk ordbok på följande sätt:

Skottpremie för dem som efter 1647 dödade vissa slag av rovdjur utan skallgång. Skottpenningen betalades med jägeristatens medel, från 1808 ur länsvisa jaktkassor. Skottpenningen utgick i proportion till antalet skott som avfyrats: högst 12 för björn, 9 för lo och 6 för varg. (FHO.)

Pälsdjursjaktens betydelse som näring minskade på 1800-talet och jakten förvandlades till en rekreativ aktivitet för överklassen. (Holmala 2018:37–40.) Attityder mot rovdjur fick en annan vändning år 1868 då en ny lag fastställdes. Syftet var att utrota rovdjur som ansågs vara skadliga mot boskap eller människor men också att skydda ätbart vilt under reproduktionstiden. Eftersom lodjur inte är ätbart klassificerades det som skadedjur och kunde jagas. (Holmala, 2018:40–41.)

Systematisk utrotning av lodjur pågick fram till 1900-talet då bytesmängderna började minska. Även lodjursstammen började minska. (Bisi m.fl. 2006:14–15.) Utrotningen väckte inte någon debatt eftersom det ansågs nödvändigt att skydda boskap ute på bete (Holmala 2018:42). På 1950-talet var stammen så pass krympt att den nuvarande finländska lodjursstammen kan anses vara av svenskt och ryskt ursprung då lodjur började komma över gränserna under 1950- och 1960-talet. Då fridlysningen av lodjur trädde i kraft 1962 och skottpenningen avskaffades började lodjursstammen delvis återhämta sig. (Bisi m.fl. 2006:15.) Från och med 1968 blev lodjursjakten tillåten under speciella jaktlicenser som beviljades av jord- och skogsbruksministeriet. Efter 1976 års jaktförbud började stammen återhämta sig och jakten fortsatte år 1983 på områden där lodjursstammen var som tätast. (Jord- och skogsbruksministeriet 2007:20; Bisi m.fl. 2006:14–15.) För att förstärka lodjursstammen i Mellersta och Västra Finland utplanterades fem lodjursindivider under åren 1984–1998 (Bisi m.fl. 2006:21).

2.4 Jaktmotiv

Jägars motiv anses ofta bidra till jaktpraktikens acceptans. Moraliska argument kan fungera som bestämmande faktorer då aktiviteter utvärderas, och därför spelar de en viktig roll vid legitimering eller icke-legitimering av jaktpraktiker. Moraliska värderingar används både för och emot i tvister om jakt, viltvård och förvaltning. (Fischer m.fl. 2013:261–262.) Moraliska synpunkter på jakt har två diskursiva funktioner. Å ena sidan legitimeras jaktaktiviteter, å andra sidan motiveras moraliskt nödvändiga aktiviteter, till exempel att äta viltkött, och då blir jaktmotivet acceptabelt. (Fischer m.fl. 2013:269.)

Fischer m.fl. (2013) har räknat åtta motiv för jakt: kommersiellt motiv, landsbygdens uppehälle, näring, trofé, naturskydd, kulturellt motiv, rekreation och mänsklig instinkt (Fischer m.fl. 2013:264). Hur lodjursjakten i Finland motiveras idag är jag inte bekant med. Enligt vissa källor kan dock sådana motiv som naturskydd, troféjakt och rekreation vara aktuella. Förvaltningsplanen presenterar många motiv som kan tolkas hänga samman med naturskydd. Motiven omfattar bland annat förebyggande av skador på renar, får och hundar, vilket leder till ersättningskostnader (Holmala 2018:148–150). Troféjakt innebär rekreationsjakt som är selektiv: man skaffar djurs kroppsdelar som souvenir eller tecken på framgång (Ghasemi & Muraca 2021:77). Eftersom lodjur inte jagas för dess kött är jägaren ofta ute efter en trofé som oftast är dess skalle, päls eller ett uppstoppat djur (Leponiemi 2023). Holmala (2018) konstaterar att ”uppstoppat lodjur är en uppskattad jaktsouvenir, det vill säga trofé” [egen översättning] (Holmala 2018:151). Rekreativmotivet innebär jakt för att få egna upplevelser och för nöjes skull (Cohen 2014). Lodjursjakten i Finland sägs ge fysisk ansträngning och öka individuell och social välfärd, eftersom jakter genomförs mestadels i grupper (Finlands viltcentral u.å.:23). Utöver dessa ger viltvård upplevelsevärden (Häyrynen 2023).

Troféjakten moral tycks vara komplex eftersom den ofta motiveras med rekreationsaktiviteter, viltvård och naturskydd. Samtidigt kopplar den ihop två faktorer som ofta träder fram då troféjakt kritiserar. Dessa är att jaga för profit och för nöje. (Fischer m.fl. 2013:265.) Etiska principer för legitimering av naturskyddsaktiviteter som förvaltning och utslaktning av stammar spelar en stor roll för att presentera jakten som ett väsentligt verktyg för naturskydd. Dessa motiveringar gör en dygd av jakten som är nyttig för både djur och lokal befolkning genom att offra enskilda djur. (Ghasemi & Muraca 2021:78–80.) Allmänt taget kan tänkas att jakten som en del av naturskydd är ett acceptabelt motiv för jakt, enligt Fischers m.fl. utredning (Fischer m.fl. 2013:265). Cohen (2014) ser ändå att kontroll och försäkrande av djurpopulationens fortlevande är utilitaristiskt och legitimering som verkar utifrån och som passar vilken typ av jakt som helst. Dessa framkallar motivet för och känslan av nödvändighet, vilket strider mot känslor som rekreationsjakten framkallar. Om vilda djur kallas för *skadedjur*, *parasit* eller *skadeinsekt* påverkar känslan av nödvändighet och då skymms idén om jakt som njutning. (Cohen 2014:6–7.)

3 Modell för analysen

I detta kapitel redogör jag för den modell som jag tillämpar i analysdelen. Jag presenterar fyra teman som träder fram i den allmänna diskussionen. Dessa teman är *förvaltning av lodjursstammen*,

gynnsam skyddsnivå, stamvårdande jakt och uppskattad viltart som samtidigt fungerar som en introduktion till kapitel 4 där jag presenterar de fyra diskurserna som analyseras i avhandlingen. Enligt mig finns det relation mellan de här fyra temana och diskurserna, och därför är det logiskt att behandla dem i denna ordning. I början av kapitel 4 analyserar jag dessa relationer och den valda ordningen. Som källor i detta kapitel används olika dokument som handlar om lodjur och nyhetsartiklar från hösten och vintern 2023–2024 relaterade till lodjur. Utöver dessa används studien Ilveksiä ja ihmisiä och boken Ilves av Katja Holmala.

3.1 Förvaltning av lodjursstammen

Den första nationella förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland blev färdig år 2007 (Holmala 2018:47). På svenska hette den *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*. Ansvar för förvaltningen hör till jord- och skogsbruksministeriet och för förvaltningen på landskapsnivå ansvarade på den tiden jaktvårdsdistrikten, som numera är Finlands viltcentral. (Jord- och skogsbruksministeriet 2007:3; Holmala 2018:47.) År 2007 uppställdes de grundläggande riktlinjerna för förvaltningen på basis av lodjurets biologi och socioekonomiska faktorer (Jord- och skogsbruksministeriet 2007:3). Syftet var att stoppa stammens tillväxt genom att sätta högre jaktkvoter än den beräknade gränsen för hållbar jakt. De höga jaktkvoterna har lett till att det föds färre lodjur vilket minskar storleken på stammen. (Holmala 2018:43–47.)

Förvaltningsplanen beskriver målsättningar för förvaltningen av lodjursstammen. Stordjurspolitiken genomförs i praktiken av Finlands viltcentral som fattar beslut om jaktdispenser. Lodjursstammens tillstånd samt uppföljningen och utredningsarbetet genomförs av Naturresursinstitutet som är underställt jord- och skogsbruksministeriet. (Holmala 2018:47.) I den första förvaltningsplanen beskrevs målet med åtgärderna för att stabilisera lodjursstammen som en bestående del av Finlands natur. Bevarandet av lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus ansågs förverkliga skyddet av stammen. (Jord- och skogsbruksministeriet 2007:3.) Samtidigt ansågs det vara viktigt att stammens storlek kunde regleras. Representanter för jägare och jord- och skogsbruksnäringar ville till och med att stammen skulle minskas, medan representanter för naturskydd förespråkade stammens tillväxt. (Bisi m.fl. 2006:10.)

Bisi m.fl. (2006) lyfter fram att det finska ordet *hoito* (sv. *vård*) kan vara ett sådant som i sig kan vålla motstridiga uppfattningar och felaktiga föreställningar (Bisi m.fl. 2006:3). Översättningen härstammar från engelskans *wildlife management* som saknar en bra översättning på finska. Jämfört

med den engelska termen väcker det finska ordet tankar om att arbetet endast syftar till skyddande åtgärder snarare än aktiv verksamhet eller aktiv förvaltning. (Bisi m.fl. 2006:3.) Bisi m.fl. (2006) erkänner att de inte kom på ett bättre ord för att beskriva verksamheten och därför används ordet *hoito* i deras studie (Bisi m.fl. 2006:3). Termen *kannanhoito* (sv. *förvaltning* eller *stamförvaltning*) används också som adjektiv i begreppet *kannanhoidollinen metsästys* (sv. *stamvårdande jakt*), som definierar och skiljer det från andra jaktformer.

3.2 Gynnsam skyddsnivå

Nivån där lodjurspopulationens gynnsamma bevarandestatus upprätthålls kallas för *suotuisa suojelutaso* på finska. Även på svenska används översättningen ”gynnsam skyddsnivå”. Förverkligandet av skyddsnivån anges som huvudmål för förvaltningen av lodjursstammen. Målet är att uppfylla den gynnsamma skyddsnivån. Holmala (2018) förklarar att kriterierna för att en art kan anses vara på en gynnsam skyddsnivå innebär att arten på lång sikt kan klara sig som en livskraftig del av dess naturliga livsmiljö. Det gäller också att artens naturliga spridningsområde inte hotas av minskningen utan har tillräckligt bredd. (Holmala 2018:49.)

Lodjursstammens storlek beräknades vara 2 390–2 575 lodjursindivider inför jaktsäsongen 2023–2024 (Naturresursinstitutet 2023:3). Detta konstateras vara en sådan nivå som håller arten utanför utrotningshotadstatusen och som accepteras av samhället och dess medborgare. Holmala säger i en artikel att fler lodjur kunde leva i naturen, men att det aldrig har beräknats hur mycket fler. (Leponiemi 2023.) Hur mycket stammen tål jakt beror bland annat på stammens storlek och utvecklingsfas (Holmala 2018:150). Jordbruksminister Sari Essayah anser att den nuvarande skyddsnivån tål jakt och att stammens tillväxt har lett till problem hos bland annat jordbrukare (Muilu 2024). Svenska folkpartiets representant i jord- och skogsbruksutskottet Anders Norrback framhäver dock i en annan artikel att lagstiftningen inte definierar hur många lodjur som behövs för att de ska ha en hållbar bevarandestatus (Lillkvist & Stagnäs-Lund 2023).

Definitionen av den gynnsamma skyddsnivån motsvarar inte direkt den minsta livskraftiga populationen. Det är värt att ta i beaktande att den minsta livskraftiga populationen är antalet individer som bestäms på basis av att arten bevaras och utrotningen förebyggs. Till exempel har Sverige bestämt om antalet individer för den minsta livskraftiga populationen. De baserar antalet på artens livskraftighet, vilket innebär det antal där den gynnsamma skyddsnivån kan anses bli uppfylld. I Finland har motsvarande nivåer inte granskats. (Finlands viltcentral u.å.:30–31.) Eftersom lodjurets

gynnsamma skyddsnivå inte har preciserats tydligt finns det skillnader i synsätt mellan olika grupper vilket skapar motstridigheter om kvantitativa målsättningar. År 2006 konstaterades att definieringen av den gynnsamma skyddsnivån är en förutsättning för att förvaltningen kan genomföras. (Bisi m.fl. 2006:25.)

3.3 Stamvårdande jakt

Jakten som baserar på dispenser och riktas mot dödandet av selektiva lodjursindivider kallas för stamvårdande jakt. Den tas upp i den finländska jaktlagen och förutsätter att dispenser inte får störa bevarandet av lodjur på den gynnsamma skyddsnivån i dess naturliga spridningsområde. (Teini 2022:4.) Utöver stamvårdande dispenser jagas lodjur också med skadebaserade dispenser. Stordjurspolitiken i Finland genomförs i praktiken av Finlands viltcentral som bland annat behandlar och fattar beslut om jaktdispenser. För skadebaserade dispenser finns det ingen högsta årlig kvot, utan dispenser behöver bara uppfylla kriterierna för beviljandet. (Holmala 2018:47.) Jord- och skogsbruksministeriet ger årligen en förordning om den högst tillåtna bytesmängden per jaktsäsong (Finlands viltcentral u.å.:32). I genomsnitt har antalet varit 515 dispenser under 2011–2017 av vilka cirka 269 användes (Finlands viltcentral u.å.:23).

Jakten används alltså som åtgärd att hålla stammen på den önskade nivån. Förutom att stamvårdande jakt används för att reglera stammens tillväxt motiveras det även med att lokalbefolkningen på så sätt engageras i att den gynnsamma bevarandestatusen bibehålls (Santonen 2023). Jord- och skogsbruksministeriet motiverar vidare att jakten medverkar i att lodjur hålls skygga för människor och ökar uppskattningen av lodjur som villebråd (Leponiemi 2023). Finlands naturskyddsförbund motsätter sig däremot lodjursjakten och anser att jakten inte behövs för att engagera lokalbefolkningen (Santonen 2023). Enligt Luontoliitto upprätthåller jakten inte lodjurs skygghet och djur inte lär sig att vara rädda för människor på grund av jakten. De tycker att vilda djur måste anpassa sig till människans närvaro eftersom människans verksamhet har en så stor utsträckning i samhället. (Säynevirta 2023.)

Stamvårdande jakt beskrivs i förvaltningsplanen som selektiv, hållbar och etisk. Med selektivitet avses att individer som orsakar mest skada dödas (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:32). Hållbar jakt hänvisar till stammens tålighet mot jakt utan att dess bevarande riskeras (Holmala 2018:150). Enligt Etiska regler för jägare (Finlands viltcentral 2012) betyder etiskt acceptabel jakt att jägare måste ha ett lämpligt skjutavstånd för att döda den valda individen så smärtfritt som möjligt. Jaktens

goodwill kan främjas genom jägarens eget handlande som börjar med att hen respekterar naturen. Därtill grundas jakten på att man visar respekt för bytet och nyttjar det noggrant. (Finlands viltcentral 2012:3–7.) Nyttjandet betyder bland annat att kött används som föda, päls används för olika produkter eller bytesdjur stoppas upp och hängs på väggen som jaktsovener (Finlands viltcentral 2024a). Därtill ska jägare ta sin del av ansvaret för viltvårdsarbetet och slå vakt om den finländska jaktkulturen och gamla accepterade jakttraditioner (Finlands viltcentral 2012:3–7).

3.4 Uppskattad viltart

Jakten tillhör den finländska kulturen och traditioner är viktiga enligt Finlands viltcentral (2012:3). Lodjursjakten har länge varit en del av den finländska jaktkulturen där bara en del jägare specialiserar sig på att jaga lodjur. Särskilt innan eldvapen blev vanligare var lodjursjakten en uppskattad förmåga som krävde seghet och framkallade uppskattning för lodjursjägare. Förr i tiden brukade jägare omringa lodjuret till träd, fånga med rävjärn eller döda med giftbete. En viktig jaktform var också skidåkning bakom lodjuret tills det blev trött. Nuförtiden jagar man lodjur i grupper med hjälp av hundar. (Holmala 2018:44–150.) Med dispenser har man velat upprätthålla jaktkickligheten (Bisi m.fl. 2006:91).

Bland jägare har lodjur alltid varit ett uppskattat byte som bara få kan döda och vars päls betraktas som värdefull (Bisi m.fl. 2006:13). Pälsen med fläckar har varit mycket eftertraktad och på medeltiden trodde man att inget problem var så stort att en vacker lodjurspäls inte kunde lindra problemet (Suurpedot.fi 2024). En jägare berömde lodjuret som ett klokt och lättroligt djur, vilket gör att jakten är så krävande och fascinerande. Enligt jägaren är lodjuret ett fint djur vars stam bör bibehållas på lämplig nivå. (Leponiemi 2023.) Detta gynnar jägares möjligheter att jaga och därmed också viljan att inte utrota stammen. Lodjurets värde som viltvård bidrar också till iver och motivation för viltvårdsarbetet. (Bisi m.fl. 2006:111.) Uppskattningen av lodjuret kan således anses vara en samverkan mellan skicklighet som lodjursjakten kräver och skönhet som lodjuret uppvisar.

4 Analys

I detta kapitel analyserar jag avsnitt ur förvaltningsplanen där teman som i det föregående kapitlet presenterades är synliga. Jag analyserar inte hela förvaltningsplanen utan riktar analysen till enstaka meningar och stycken som handlar om de ovannämnda temana. Dessa analyserar jag enligt diskurserna *vård, behov, jakt och uppskattning*.

4.1 Ordning av diskurser

Diskursordningen kan motiveras med ett stycke ur förvaltningsplanens referat, där varje diskurs exemplifieras. Exempel 1 handlar om det andra stycket i referatet och följer presentationen av förvaltningsplanens huvudmål. På så vis avser exempel 1 att svara på förväntningar som ställs på förvaltningsplanen och lägger grunden till aktioner som tas.

- 1) För att *bibehålla* en gynnsam skyddsnivå för lodjur gäller det att *trygga* lodjursstammens livskraft och samtidigt beakta den sociala hållbarheten samt de olika behoven och åsikterna hos dem som bor i områden med lodjur. Förvaltningsplanen innehåller en beskrivning av *de viktigaste åtgärderna som syftar till att trygga en livskraftig lodjursstam som en del av den finländska naturen och ekosystemet, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur samt åtgärda de ekonomiska och sociala skador som orsakas av lodjur, såsom ren- och husdjursskador.* (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:3.) [Egna kursiveringar]

I exempel 1 syns diskursen om vård i verben *bibehålla* och *trygga*. Båda verben kräver objekt, och objekten utgörs av *gynnsam skyddsnivå* och *loджursstammens livskraft*. I den andra meningen ges uttryck för diskursen om behov: lodjuret behöver vård för att förbli livskraftig. Diskursen om uppskattning kommer till uttryck genom konstaterandet att lodjursstammen tillhör den finländska naturen. Diskursen om jakt introduceras efter uppskattningsdiskursen som sekundär åtgärd för att lodjursstammens existens kan tryggas. I motsatt ordning skulle meningen få en annorlunda ton om jaktdiskursen stod före tryggandet av lodjursstammen: – – *de viktigaste åtgärderna som syftar till att möjliggöra hållbar stamvårdande jakt, trygga en livskraftig lodjursstam som en del av den finländska naturen och ekosystemet*. Då skulle jakten topikaliseras framför tryggandet vilket skulle skapa en större kontrast mellan fraserna *jakt* och *trygga livskraftighet* som skulle förekomma efter varandra.

Förvaltningen verkar bidra till att aktioner behövs och att jakten uppfyller detta behov. Uppskattningen förefaller hänga samman med emotioner och betona vikten av vård i planen. Därför presenteras uppskattningsdiskursen sist.

4.2 Vård

Diskursen om vård styrs mest av val av verb och kan tolkas vara den röst som vårdar lodjursstammen. Typiskt för diskursen är användningen av transitiva verb som uttrycker kontrollerade eller kontrollerbara handlingar. I exemplen 2 och 3 exemplifieras vården i kursiverade verb.

- 2) Syftet med förvaltningsplanen är att *sammanpassa* behoven hos människor som bor och verkar i lodjurets utbredningsområden och behoven inom skyddet av lodjursstammen.

3) För att *upprätthålla* en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen *gäller* det därför att *skydda* lodjursstammens livskraft och samtidigt *ta hänsyn till* den lokala befolkningens behov och åsikter samt den sociala hållbarheten i områden där det finns lodjur (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:7). [Egna kursiveringar]

Alla dessa verb uttrycker omtänksamhet och godhet mot objektet. Verben skapar en lexikal kohesion genom länkning av ord som är semantiskt likadana såsom *bevara*, *bibehålla* och *upprätthålla*. Kohesionen förstärks med verbet *skydda* som hänvisar till vilka aktioner som tas för att *bevara*, *bibehålla* eller *upprätthålla*. Omtänksamheten och skyddandet främjas också med verb *sammanpassa*, *ska ta hänsyn till* och *gälla* (att *skydda*).

Kohesionen uppstår också genom kausala relationer mellan satser. I exempel 4 fungerar subjunktionen och konjunktionen som tecken på kausala relationer mellan åtgärderna som vidtas och orsaker som leder till att åtgärder vidtas. Meningen presenterar hur lodjursstammen kan bevaras och jakten möjliggöras samt hur de skador som lodjuren ger upphov till kan åtgärdas.

4) I förvaltningsplanen för lodjursstammen beskrivs de viktigaste åtgärderna som vidtas *för att* bevara en livskraftig lodjursstam i den finländska naturen och ekosystemen, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur *och* åtgärda de ekonomiska och sociala skador som lodjur orsakar, till exempel ren- och husdjursskador (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:7). [Egna kursiveringar]

Kausala relationer finns både inom och mellan meningar. Dessa används till och med att anknyta diskursen om vård och behov till varandra.

5) Man kan konstatera att viltförvaltningen lyckats med skyddet av lodjursstammen *eftersom* stammen har en gynnsam bevarandestatus *och* är och är livskraftig enligt rödlistan över finska arter som bygger på den internationella naturskyddsunionen IUCN:s klassificering och kriterier. Ur denna synvinkel är förvaltningsplanen för lodjursstammen också ett fungerande verktyg *för* förvaltningen av lodjursstammen *och* också *för* beaktandet av de delvis motsatta aspekter som anknyter till förvaltningen av lodjursstammen. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:8.) [Egna kursiveringar]

I exempel 5 ses den kausala relationen mellan *viltförvaltningen lyckats* och dess indikatorer *gynnsam bevarandestatus* och *livskraftig* vilka har påverkat att evalueringen har lyckats. Om en eller två av indikatorerna inte uppfylls kan viltförvaltningen bedömas som misslyckad. I den andra meningen dras den slutsatsen att förvaltningsplanen är ett fungerande verktyg för viltförvaltning. Således finns det en kausal relation mellan viltförvaltning och förvaltningsplanen som påverkar möjligheterna för viltförvaltningen att lyckas eller misslyckas. Metaforen *verktyg* används för att förstärka bilden av aktiv verksamhet som främjar vården, skyddandet och viltförvaltningen. Den avspeglar också makten

som förvaltningsplanen har för att kunna garantera skyddet. Adjektivet *fungerande* svarar på frågan vilken typ av verktyg det är fråga om och framhäver dess effektivitet som åtgärd.

Förvaltningsplanen är i stort sett skriven i passiv form och den fungerar som agent. Många meningar börjar med antingen vad som är förvaltningsplanens syfte, vad den beskriver eller vilka åtgärder den sätter i gång. Texten är skriven utifrån förvaltningsplanens synvinkel på det sättet att viltförvaltningen står ställvis också som subjekt. Den som vårdar hamnar bakom åtgärder som presenteras som en del av viltförvaltningen, och de som åtgärdar presenteras oftast i en ruta i början av respektive avsnitt. I exemplen 6 och 7 står de som åtgärdar kursiverade.

6) *Jord- och skogsbruksministeriet* säkerställer att lodjursstammen i Finland förblir på en gynnsam bevarandestatus (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:11).

7) *Finlands viltcentral* ser till att det finns tillräckligt med skyddsmaterial för att förebygga skador orsakade av lodjur så att dessa material kan förmedlas till behövande (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:33). [Egna kursiveringar]

4.3 Behov

I denna diskurs ingår de behov som förvaltningsplanen baserar sig på. Planens mål är att bibehålla den gynnsamma bevarandestatusen och skydda lodjuren. Diskursen om vård kopplas ihop med diskursen om behov i och med verb som *bevara* och *förbli* vilka antyder att den nuvarande statusen redan står på en gynnsam nivå. Verben ger ändå en uppfattning om att det krävs åtgärder för att den gynnsamma bevarandestatusen inte riskeras. I förvaltningsplanen finns två översättningar för det som på finska kallas för *suotuisa suojelutaso*. Översättningarna är *gynnsam skyddsnivå* och *gynnsam bevarandestatus*. Av dessa två används *gynnsam bevarandestatus* mer än *skyddsnivå*. I den första förvaltningsplanen (2007) förekommer bara *bevarandestatus*.

Utöver huvudmålet presenteras även andra målsättningar. I exempel 8 har två andra behov kursiverats.

8) Huvudmålet med förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland är att bevara en gynnsam bevarandestatus för lodjur. Syftet med förvaltningsplanen är att *sammanpassa behoven hos människor som bor och verkar i lodjurets utbredningsområden och behoven inom skyddet av lodjursstammen*. Åtgärderna i förvaltningsplanen, det vill säga 1) fördjupade kunskaper om lodjursstammen, 2) stamvårdande åtgärder och 3) acceptans för lodjuret och lodjursförvaltningen, stödjer målet, det vill säga bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:7.) [Egna kursiveringar]

Meningarna innehåller ett antagande enligt vilket olika behov inte kan tillfredsställas eller skyddet förverkligas utan förvaltningsplanen eller den gynnsamma bevarandestatusen. Förvaltningsplanen ger inte bara en synvinkel på vikten av skyddet utan framhäver att det är flera orsaker till varför åtgärderna är nyttiga. I förvaltningsplanen räknas upp flera fördelar med att den gynnsamma bevarandestatusen stöds.

Reglering av lodjursstammens storlek nämns som behov som styrs bland annat av skador som lodjur orsakar. I exempel 9 presenteras skadorna som ett hinder för en större lodjursstam i renskötselområdet där det finns relativt få lodjur jämfört med det övriga Finland där det förekommer så kallade täta populationer.

9) Lodjur kan orsaka betydande ekonomiska skador i renskötselområdet, vilket är ett hinder för en större lodjursstam i renskötselområdet. Motsvarande begränsning existerar inte utanför renskötselområdet. Lodjuret orsakar inga egentliga ekonomiska skador där. Medborgarna anser till största delen lodjuret vara det minst skadliga stora rovdjuret och spår som det lämnar i naturen upplevs till största delen som något positivt (Bakgrundsavsnittet 11.1). Samtidigt orsakar täta populationer sociala problem bland annat på grund av att lodjur rör sig på gårdar. Även om lodjuret främst undviker människor, kan enstaka individer vara orädda och jaga i närheten av gårdar. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:21.)

I exempel 9 förklaras regleringen av stammens storlek genom skador som lodjur orsakar. Lodjuret självt nämns som hinder för att man inte kan ha en större stam och att denna reglering inte behövs någon annanstans. Följande meningar i exemplet antyder dock att lodjursstammen inte kan vara hur stor som helst. Behovet av reglering hänger enligt förvaltningsplanen samman med människor som bor i lodjurets utbredningsområde. Täta populationer anses ge upphov till lodjursindivider som inte är rädda för att röra sig på gårdar, vilket orsakar sociala problem.

Enligt texten hade man en begränsning för en större lodjursstam fram till 2017. I slutet av exempel 10 nämns en godtagbar nivå för lodjursstammen.

10) Målet för förvaltningen av lodjursstammen i området för övriga Finland var fram till jaktåret 2016–2017 att bromsa upp tillväxten av lodjursstammen och att minska lodjursstammen i områden där den varit tätare. Efter att lodjursstammen har börjat minska, är det primära målet för stamförvaltningen att finna den rätta beskattningsmängden som jämnar ut ökningen av stammen och lodjursstammen stabiliserar sig på en lokalt godtagbar nivå. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:24.)

Den lokalt godtagbara nivån hänvisar till att de täta populationerna inte är godtagbara lokalt, vilket hänger samman med de sociala problem som orsakas av lodjur i närheten av gårdar. Genom att

presentera de täta populationerna som problematiska ger förvaltningsplanen en orsak till varför lodjursstammen måste regleras. På det sättet kan sociala problem sägas vara motsvarande begränsningar för lodjursstammens storlek som ekonomiska skador. Den lokalt godtagbara nivån framställs som ostabil och beroende av åtgärder som vidtas på grund av lodjurs beteende. I stället för jakt används *stamförvaltning* som medel för att jämna ut ökningen av stammen. Därtill presenteras lodjursstammen som en aktiv part i processen i stället för att vara passiv.

I denna diskurs pekar vissa ord, såsom *skyddsnivå*, *bevarandestatus* och *skydd* på kohesionen mellan behov och vård som diskurser. Kohesionen kan också ses omfatta *skador* och *problem* som leder till syftet med att vidta åtgärder. Användningen av substantiven *skydd* och *bevarande* kan anses lägga vikt vid den skyddande sidan av viltförvaltning, vilket kommer fram i de finska orden *suojelu* (skydd) och *hoito* (vård). Kohesionen kommer också fram med ord som *gynnsam*, *livskraftig*, *hållbar*, *en del av naturen och ekosystemet*, *bibehållande* och *stamvårdande*.

4.4 Jakt

Stamvårdande jakt presenteras i inledningen genom att ange de viktigaste åtgärderna som vidtas för att möjliggöra genomförandet av planen (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:7). Möjliggörandet bär med sig antagandet att det finns en möjlighet att antingen möjliggöra eller omöjliggöra jakten och att valet gjorts för möjliggörandet. Möjliggörandet lyfts fram på olika ställen i texten där den också ställvis knyts ihop med bevarandestatusen.

11) Storleken på lodjursstammen bevaras på en nivå där en gynnsam bevarandestatus säkerställs och stamvårdande jakt på lo är möjlig att utföra i hela området för övriga Finland (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:24).

12) Målet på lång sikt är att finna en balans i storleken på lodjursstammen i helheten som fastställs av ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer och i vilken jakt på lodjur är möjlig i hela området för övriga Finland (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:25).

I exempel 11 anges att nivån på lodjursstammens storlek hänger ihop med att bevarandestatusen och jakten säkerställs. I exempel 12 nämns att ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer bestämmer och påverkar balansen i lodjursstammens storlek. I det önskade tillståndet leder balansen till att jakten är möjlig i det övriga Finland som helhet. I meningen topikaliseras helheten som hänger samman med olika faktorer som samverkar i diskursen. I vissa fall framhävs dock diskursen om jakt vilket framgår av exempel 13 där texten har skrivits ur jaktens synvinkel.

13) Stamvårdande jakt så att dispenser kan beviljas regionalt täckande, erbjuder känslan av lokalt ägande en möjlighet att utvecklas och möjliggör även bevarandet av lodjurets viltvärde utan att äventyra artens gynnsamma bevarandestatus (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:25).

Beslutsfattandet bakom jakten karakteriseras av det regionalt täckande sättet att bevilja dispenser och anknyter det till motivet som utgår från den lokala befolkningens behov. Jakten är med om att skapa möjligheter för lokalt ägande, vilket betonar jaktens nytta för lokala människor. Jakten anknyts delvis till diskursen om uppskattning i och med användningen av begreppet *viltvärde*. Enligt jordägarnas förbund är viltet en naturresurs vars värde bestäms på basis av det som viltet ger: kött och upplevelser (Häyrinen 2023). Viltet har värde även i form av minskade trafikolyckor (Naturresursinstitutet 2024). Värdet kan anses belysa vikten av lodjur som bytesdjur och substantivet *bevarande* hänvisar till att värdet möjligtvis härstammar från de tidigare jaktformerna. Om lodjuret inte jagas kan dess värde som villebråd äventyras.

I exempel 14 anges att jakten inte riskerar den gynnsamma bevarandestatusen trots att den förstås kan vara ett hot. Av planen framgår att storleken på stammen följs upp och kontrolleras.

14) Det finns endast ett fåtal hotfaktorer mot en gynnsam bevarandestatus för lodjuret i Finland. Jakt har uppskattats vara en till betydelsen liten hotfaktor mot bevarandestatusen. Dödlighet genom jakt kontrolleras genom kontinuerlig uppföljning av stammen, årlig planering som utgår från forskning av jaktbeskattningen och dispensbeslut som genomförs genom myndighetsbeslut. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:12.)

I exempel 15 presenteras jakten också som en framgång genom att jakt och resultat av skydd jämföras med varandra. Populationens storlek anges således som ett sätt för att skydda lodjur. I slutet av meningen återspeglas jakten som en del av förvaltningsplanens åtgärder som präglas av flexibilitet. Det kan anses förstärka bilden av förvaltningsplanen som fungerande verktyg för lodjursskyddet.

15) Att uppnå en population som möjliggör jakt är ett jämförelsevärde på hur skyddet lyckats och visar också för olika intressentgrupper att det finns flexibilitet i förvaltningsplanen för lodjur (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:27).

Lodjursjakten beskrivs i förvaltningsplanen med adjektiven *hållbar*, *stamvårdande*, *sektiv*, *fungerande*, *rättvis*, *etisk* och *godkänt*. Ställvis bildar adjektiven fraser som *hållbar stamvårdande jakt*, *etiskt hållbar lodjursjakt* och *etiskt godkänd jakt* (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:7–40). Jakten föreställs som hållbar med tanke på bevarandestatusen och vårdande med tanke på förvaltningen. *Selektiv* och *etisk* hänvisar till att jakten riktas mot kända lodjursindivider. Detta innebär till exempel att lodjurshonor inte ska skjutas då de har årsungar med sig. (Jord- och

skogsbruksministeriet 2021:31.) Begreppet *stamvårdande jakt* kan språkligt anses vara i direkt samband med *förvaltning*, i större utsträckning på finska. Adjektiven beskriver jakten som vårdar stammen och på så vis anknyter den till kohesionen i de tidigare diskurserna. Jakten kunde också beskrivas ur en annan synvinkel såsom regleringen av stammens storlek. Då skulle *jakten* fjärma sig från kohesionen som betonar vård och skydd. Kohesionen utsträcker sig därmed både språkligt och med kausala relationer från stamförvaltning till bevarandestatus och vidare till stamvårdande jakt.

4.5 Uppskattning

Denna diskurs omfattar ideologin enligt vilken lodjur uppskattas som viltart. Diskursen anknyts bland annat till uppfattningar om lodjur som värdefulla delar av naturen och som *en ännu mer intressant viltart än tidigare* (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:9). Det förekommer två typer av uppskattning. Den ena handlar om att lodjuret är en del av den finländska naturen och den andra gäller lodjur som villebråd. I exempel 16 förekommer de två typerna jämsides.

(16) I det finländska samhället betraktas lodjuret *som en positiv naturupplevelse* och *som en värdefull viltart* (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:28). [Egna kursiveringar]

Diskursen kan också anses vara bakom ordvalen *fälla* och *döda* (se underkapitel 2.2.) I förvaltningsplanen görs en skillnad mellan den som dödar och den som fäller. I exemplen 17 och 18 används ordet *döda* i samband med lodjur och olagliga jägare av lodjur.

17) Lodjur *dödar* enskilda vuxna rådjur varje år (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:30). [Egen kursivering]

18) Årligen upptäcks 1–3 fall av olaglig fångst av lodjur. Risken att åka fast är dock liten, vilket betyder att det i praktiken kan förekomma mer olagligt *dödande*. Det olagliga *dödandet* har dock inte som helhet haft någon stor betydelse för utvecklingen av lodjursstammen. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:40.) [Egna kursiveringar]

Dessa två sätt att döda skiljer sig språkligt från det sättet som förekommer i samband med stamvårdande jakt, där endast verbet *fälla* förekommer. I exempel 19 presenteras diskursen om uppskattning före diskursen om jakt och jakten beskrivs med verbet *fälla*.

19) I det finländska samhället betraktas lodjuret som en positiv naturupplevelse och som en värdefull viltart. Lodjuret har också betydelse som *ett rovdjur* som påverkar olika djurarters stammar antingen direkt eller indirekt. *Lodjuret* har komplexa *effekter* på dess bytesdjur.

Artens effekt som *rovdjur* beaktas vid planeringen av antalet individer som får *fällas* genom jakt. Hållbar stamvårdande jakt som idkas på bred bas i hela övriga Finland utgör en central faktor för att den lokala lodjursstammen ska accepteras bättre och för utveckling av lokalt ägarskap. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:28.) [Egna kursiveringar]

Placeringen av diskurserna och koherensen mellan styckena förefaller likna beundran som naturen och viltarter får i samband med jaktupplevelsen (se Cohen 2014). Det första stycket domineras av diskursen om uppskattning och det följande framhäver värdet av fällda lodjur för acceptansen av lodjursstammen i det finländska samhället. Upprepningen av orden *rovdjur* och (*artens*) *effekt* bidrar till att styckena och diskurserna binds samman. I slutet av exemplet hänvisas till det finländska samhället som förekommer i början av exemplet.

I förvaltningsplanen används ett mindre kraftigt ord för att *döda*. Att *fälla* erbjuder en lämpligare beskrivning med tanke på begreppet stamvårdande jakt. Däremot används ordet *döda* i samband med att lodjurets råa natur betonas och dess rovdjursimage förstärks. Ordet hänförs också till lodjursjakten som är av en annan typ än den jakt som hänger ihop med stamvårdande åtgärder eller skadebaserade dispenser. Rovdjursimagen används också i samband med fällning av lodjur, vilket antyder att arten har oönskade egenskaper. Jakten fungerar också som en lösning till att lodjursstammen inte accepteras (se exempel 19), och användningen av komparativformen *bättre* hänvisar till att acceptansnivån kunde vara högre. I den finskspråkiga versionen används inte ordet *kaataa* (sv. *fälla*) utan *ilveksen metsästysmäärä* (sv. *bytesmängd av lodjur*) som tar ännu mer avstånd från jakthändelsen.

Att lodjur uppskattas verkar vara kontinuerligt och värt att bevara. I exempel 20 framställs känslor av uppskattning som en del av jakten som i sig sätter i gång känslorna.

20) Den stamvårdande jakten ökar jägarnas tolerans för lodjurets närvaro, då jägarna kan betrakta lodjuret som en uppskattad viltart i stället för att uppfatta det som en konkurrent (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:26).

Känslorna framställs som avgörande när det gäller jägares tolerans mot lodjur och deras närvaro. Enligt texten är toleransen mot lodjurs närvaro beroende av jägares uppskattning av lodjuret. Därmed presenteras lodjursjakten som en lösning till att lodjur tolereras och uppskattas.

4.6 Diskursiv och sociokulturell praktik

Ur den diskursiva praktikens synvinkel delar de fyra diskurserna en gemensam stil och genre. *Vård* verkar förena de övriga diskurserna genom likformighet som kommer fram i ordval som uttrycker makten över att kunna påverka lodjursstammen. Jaktideologier och motiv som anknyts till naturskydd

och beundran mot arten kan anses framgå av att diskursen om jakt presenteras i samband med de övriga diskurserna. Jakten representeras i förvaltningsplanen därmed som en central åtgärd för förvaltningen av lodjursstammen som exempel 21 visar.

21) Jakten på lodjur bygger på mål som gäller förvaltningen av stammen, såsom på målet att åtgärda koncentrationer och begränsa stammens tillväxt när undersökningar visar att stammen växer (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:26).

Jakten i förvaltningsplanen verkar sträva efter att gynna lokalbefolkningen på ett eller annat sätt: den minskar skador på produktionsdjur, bidrar till att lodjuren förblir skygga mot människor och ökar möjligheterna för lokalbefolkningen att kunna påverka (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:26). Jakten presenteras inte som en aktionsorienterad praktik där fokus ligger på en jägare utan på vad som uppnås med praktiken som en del i en större helhet. Detta kan ses i exempel 22 där den selektiva jakten beskrivs i början av stycket och det som kan nås med en samtidig jaktinsats lyfts fram i slutet av stycket.

22) En lodjurshona som åtföljs av en årsunge är fridlyst. I syfte att iaktta detta är urvalet i arrangemanget av jakten av primär vikt. Urvalet kan förverkligas på bästa sätt i snöförhållanden då det är möjligt att identifiera djuret som spåras och inrikta jakten på det. När lodjursjakten inte genomförs som så kallad separat jakt där jägarna har kommit för att uttryckligen jaga lodjur, är risken större för att fel individ blir skjuten. Risken för att felindivid blir skjuten ökar även när jakten inriktas på en grupp med flera lodjur. Med tanke på att jakten ska vara selektiv och etisk rekommenderas det att jakten på lodjur genomförs uttryckligen som separata jakter som inriktas på kända lodjursindivider. En samtidig jaktinsats som genomförs i ett omfattande område med gemensamt tillstånd av olika tillståndsdelägare ger även rovdjurskontaktpersonerna som svarar för regionens lodjur en bättre bild av lodjursläget i regionen än sporadisk jakt som utförs på olika håll. (Jord- och skogsbruksministeriet 2021:31–32.)

Den diskursiva praktiken förefaller knyta ihop jakten med naturskyddet. Utifrån texten framträder en uppfattning om en jakt vars syfte skiftar från jägares upplevelser till långsiktiga följder i naturen och utvecklingen av stammen. I stället för att fokusera på en enskild jakthändelse, skapas en större bild av jakten som en del av skyddet och vården. Beundran mot naturen och lodjuret är med om att komplettera omtänksamheten och kan ses skapa mindre motstridiga förhållanden mellan jakten och skyddet. Språkligt uttrycks jakt som en dygd som är nyttig för både lodjur och människor. På den sociokulturella dimensionen knyts ideologier bakom stamvårdande jakt ytterligare till historia och jaktkulturens gamla traditioner som värdesätts (se Finlands viltcentral 2012). Det lodjur som en gång i tiden var värdefull för sin päls eller skatteinkomster har fortlevt i form av värdet som bidrar till fortsatt lodjursjakt.

5 Diskussion

Syftet med denna kandidatavhandling har varit att ta reda på vilka diskurser som anknyts till stamvårdande jakt i Förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland och hur jakten representeras i dokumentet. Enligt resultaten av analysen kan det tolkas så att diskurserna och kohesionen medverkar till att jakten i förvaltningsplanen presenteras som ett verktyg för naturskydd genom förvaltningen av lodjursstammen. Resultaten stämmer överens med Ghasemi & Muracas (2021) studie där liknande synsätt på jakt presenteras. Därmed verkar jakten som aktivitet presenteras som något som är positivt och nyttigt för både djur och lokal befolkning. Denna bild uppstår utifrån den språkliga kohesion som råder mellan diskurserna. Kohesionen byggs upp genom ordval som handlar om vård och skydd och som språkligt stöder huvudmålet med förvaltningsplanen, dvs. bevarandet av lodjursstammen. I och med kausala relationer och beskrivningar av jakt länkas den stamvårdande jakten till förvaltningen och jakten presenteras som en viktig åtgärd i en större helhet. Därmed framhävs jaktens funktion i stället för enstaka jakthändelser.

Trots att förvaltningsplanen inte är skriven utifrån jägares eller jaktens synvinkel kan resultaten anses sammanfalla i någon mån med ideologin i Cohens (2014) studie enligt vilken jägare beundrar naturen och den djurart de jagar. Språkliga uttrycksformer som *fälla* och nämmandet av arten i samma avsnitt där också jakten nämns tyder på denna tolkning. Beundran kan också anses förstärka uppfattningar om vikten av skyddet och stödja målet med att bevara lodjursstammen. Tillsammans skapar dessa beundran som framgår av både skydd och jakt.

Med hänsyn till resultatens validitet i denna avhandling är det viktigt att beakta att förvaltningsplanen är en omfattande helhet som inte kan analyseras inom ramen för en kandidatavhandling. Jag har utgått från teorin och avgränsat textavsnitt som jag analyserar med hjälp av de teman som presenteras i kapitel 3. Utifrån dessa teman har jag sedan skapat diskurser och belyst dem med exempel som synliggör diskurserna. De avsnitt och exempel som jag valde representerar bara en del av förvaltningsplanen, och andra avsnitt och exempel kunde ha gett annorlunda resultat. Likaså kunde en annan typ av analysmetod ha gett upphov till annorlunda slutsatser.

Under arbetet av denna kandidatavhandling under hösten och vintern 2023–2024 har stamvårdande jakt på lodjur varit framme i medier. Den stamvårdande lodjursjakten stoppades efter att jakttillstånd hade överklagats. Jaktsäsongens byte blev bara fyra lodjurindivider. Däremot ökade antalet fall för att jaga bort lodjur som rör sig nära bebyggelse. (Finlands viltcentral 2024b.) Diskussionen kring

stamvårdande jakt omfattar många uppfattningar, vilket gör att ämnet är mångsidigt. Det finns alltså många synvinklar på fortsatta studier om ämnet. Till exempel kan ämnet studeras utifrån viltförvaltandets eller naturskyddets synvinklar. Lingvistiska utgångspunkter kan erbjuda mer omfattande bilder av diskurser som konstrueras i diskussionen. Forskning inom området kan därmed leda till ökad förståelse av livet som konstrueras i språkbruket kring lodjursstammen i Finland.

Källförteckning

Primärt material

Jord- och skogsbruksministeriet (2021). *Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland*. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163581/MMM_2021_23.pdf.

Övriga källor

Bisi, Jukka, Kurki, Sami, Liukkonen, Tuija & Mykrä, Sakari (2006). *Ilveksiä ja ihmisiä*. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/c8160233-5971-4310-9364-b47358f7b600/content>.

Cohen, Erik (2014). Recreational Hunting: Ethics, Experiences and Commoditization. *Tourism recreation research*, vol. 39 (1), 3–17.

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge.

FHO = Förvaltningshistorisk ordbok. *Skottpenning*. Hämtad den 15 december 2023 från <https://fho.sls.fi/uppslagsord/6269/skottpenning/>.

Finlands viltcentral (2012). *Etiska regler för jägare*. https://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Eettisia_ohjeita_metsastajille_sv.pdf.

Finlands viltcentral (2023). *Ilveksen kannanhoidolliset poikkeusluvut on myönnetty*. Hämtad den 9 april 2024 från <https://riista.fi/ilveksen-kannanhoidolliset-poikkeusluvut-on-myonnetty/>.

Finlands viltcentral (2024a). *Viltprodukter*. Hämtad den 4 april 2024 från <https://riista.fi/sv/vilthushallning/valbefinnande-av-vilt/viltprodukter/>.

Finlands viltcentral (2024b). *Kannanhoidollinen ilvessaalis jäi neljään yksilöön – karkotusten määrä kasvussa*. Hämtad den 9 april 2024 från <https://riista.fi/kannanhoidollinen-ilvessaalis-jai-neljaan-yksiloon-karkotusten-maara-kasvussa/>.

Finlands viltcentral (u.å.). *Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma – Kannanhoidon tausta*. https://mmm.fi/documents/1410837/6014775/MMM-%23246137-v1-Ilveskannan_hoitosuunnitelman_taujulkaisu.pdf/b7d24fba-112f-4f10-aa0e-e66b1fea0078.

Fischer, Anke, Kereži, Vesna, Arroyo, Beatriz, Mateos-Delibes, Miguel, Tadie, Degu, Lowassa, Asanterabi, Krangle, Olve, Skogen, Ketil (2013). (De)legitimising hunting – Discourses over the morality of hunting in Europe and eastern Africa. *Land use policy*, vol. 32, 261–270.

Ghasemi, Benjamin & Muraca, Barbara (2021). Trophy hunting and conservation: Do the major ethical theories converge in opposition to trophy hunting? *People and nature* (Hoboken, N.J.), vol. 3 (1), 77–87.

Holmala, Katja (2018). *Ilves*. Metsäkustannus.

Häyrynen, Tommi (2023). *Riistassa on arvopotentialia*. Jordägarnas förbund. Hämtad den 5 april 2024 från <https://maanomistajainliitto.fi/riistassa-on-arvonpotentialia/>.

Jord- och skogsbruksministeriet (2007). *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*.
https://mmm.fi/documents/1410837/1867265/1a_2007_forvaltningsplan_for_finlands_lodjursstam.pdf/967a9be5-3a11-4dcf-95af61f4359de4e7/1a_2007_forvaltningsplan_for_finlands_lodjursstam.pdf?t=1447100010000.

Leponiemi, Timo (2023). Suomi myönsi 300 kaatolupaa, vaikka metsiimme mahtuisi nykyistä enemmän ilveksiä – metsästäjien tavoitteena on yleensä trofee. *Yle*. Hämtad den 31 januari 2024 från <https://yle.fi/a/74-20056226>.

Lillkvist, Marcus & Stagnäs-Lund, Ulrika (2023). Slut på björnjakten i Finland – jägare i Malax: ”Folk kan skadas och dö”. *Yle*. Hämtad den 12 februari 2024 från <https://svenska.yle.fi/a/7-10045800>.

Muilu, Hannele (2024). Suomi haluaa helpottaa suden, karhun ja ilveksen metsästämistä – Essayah: Suurpedot eivät kuulu ihmisten pihaille. *Yle*. Hämtad 31 januari 2024 från <https://yle.fi/a/74-20070818>.

Mäentausta, Riina (2023a). MTK haluaa varmistaa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen jatkon. *Yle*. Hämtad den 13 februari 2024 från <https://yle.fi/a/74-20060318>.

Mäentausta, Riina (2023b). Susien, karhujen ja ilvesten metsästyksen tyssäminen voi hankaloittaa petokantojen laskentaa. *Yle*. Hämtad den 12 februari 2024 från <https://yle.fi/a/74-20063820>.

Naturresursinstitutet (2023). *Ilveskanta Suomessa 2023*. Hämtad den 8 november 2023 från <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553433>.

Naturresursinstitutet (2024). *Spelvärde*. Hämtad den 5 april 2024 från <https://www.luke.fi/sv/projekt/spelvarde>.

Santonen, Piia (2023). Jägare fick lov att skjuta 300 lodjur i Finland – nu är det oklart om det alls blir någon jakt i Nyland. *Yle*. Hämtad den 14 januari 2024 från <https://svenska.yle.fi/a/7-10045126>.

Simenius, Teemu (2023). On väärin kutsua metsästämistä tappamiseksi. *Helsingin Sanomat* 28.11.2023. (Insändare). Hämtad den 14 februari 2024 från <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010019532.html>.

Suurpedot.fi (2023). *Förvaltning av rovdjursstammarna*. Hämtad den 5 december 2023 från <https://www.suurpedot.fi/sv/skydd-och-jakt/forvaltningsplaner.html>.

Suurpedot.fi (2024). *Lodjuret (Lynx lynx)* Hämtad den 28 mars 2024 från <https://www.suurpedot.fi/sv/art/lodjuret.html>.

Svensson, Peter (2019). *Diskursanalys*. Studentlitteratur AB.

Säynevirta, Sami (2023). Luontoliiton lausunto ilveksen metsästyksestä metsästysvuonna 2023–2024. *Luontoliitto ry*. Hämtad den 14 januari 2024 från <https://luontoliitto.fi/luontoliiton-lausunto-ilveksen-metsastyksesta-metsastysvuonna-2023-2024/>.

Teini, Marika (2022). *Karhun, suden ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen edellytykset*. (Pro gradu-avhandling, Östra Finlands universitet)
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/28580/urn_nbn_fi_uef-20221278.pdf;jsessionid=BC75A5E758FDDD07F8CE6DCDDF06B7D6?sequence=1.